

מיכותרים

בערבון מוגבל מאוד

על לשונה העברית של העיתונות העברית.

איך להעולם הזה מושג כמה הוא צדק כאשר הוא נתן למדור העיתונות החדש שלו את השם עיתונות בע"מ? בערבון מוגבל!

רק שהעיתונות העברית היא לא סתם בערבון מוגבל, אלא שהיא בערבון מוגבל מאוד. בעיקר כאשר המדובר בלשון העברית. הנה, וזאת דוגמה מיקרית בלבד, שכמותה אפשר למצוא מדי יום כמעט בכל עיתון עברי: ידיעות אחרונות, הגדול מכולם, בגיליונו מן ה-10 ביולי:

● ב"תגובת היום" (מאמר-מערכת): "את ההמלצות... לפרוש מהקואליציה... קשה להגדיר אחרת מאשר עצות אחיטופל." (כך: ב"ט"ת — אחיטופל).

אותו יועץ רע של דויד, אחיטופל הגילוני, בוודאי מתהפך בקיברו.

וב"מישאל אקרא" (על פרישה אפשרית של המערך מן הממשלה): "עזר וייצמן תומך בפרישה מיידית... אם מיפלגת-העבודה תשאיר... היא תיקח חלק בתרמיט ובוריעת חול (כך: זריעה: לא זרייה, כפי שצריך) בעיני העולם!"

מעניין מה ידיעות אחרונות קוצר, כאשר הוא זורע חול. **טוביה אשכנזי**, ירושלים

שלום עם שכנים

על מדיניות המילחמה והשלום של

● המחקר החדש, המתבסס על מיסמ"כים של התקופה, אינו מאושש את המס"קנות של הקורא שגב. היסטוריונים מ'ימין ומשמאל הגיעו למסקנה שדויד בן-גוריון אכן רצה במלחמה, כדי להרחיב את גבולות המדינה עליה החליט האו"ם, וכדי למנוע הקמת מדינה פלסטינית.

אמת או שקר

על הסיבות להתפטרות של שר ("החברים של מנדי", "יומן אישי", העולם הזה 5.7.89).

ההשוואה בין ג'ון פרופיומו, שר-המלחמה הבריטי שנאלץ להתפטר בימי פרשת קילר-רייס, ומשה דיין, שנשאר יושב על כס השר גם אחרי חשיפת אלישבע, איננה תופשת: פרופיומו לא נאלץ להתפטר על ששכב עם יצאנית. הוא נאלץ להתפטר על ששיקר לפרלמנט הבריטי, משנתבשק לגלות את האמת על קשריו עם אותה יצאנית.

צבי הלוי, תל-אביב

לצלמת מגיע צילום

על נוכחותה של חברת מערכת העולם הזה בטולדו ("4 ימים בטולדו", העולם הזה 12.7.89).

נהנית לקרוא את רשימותיה הקולעות ולראות את צילומיה היפים של ענת סרגוסטי, שסיקרה את המיפגש הישראלי-

סרגוסטי (מימין) בפעולה בטולדו* סקירה מאלפת, צילומים יפים

פלסטיני בטולדו. סרגוסטי לא הסתפקה בתפקידה כעיתון

* יושבים: בחולצה משובצת, הסופר סמי מיכאל ולידו העיתונאית הפלסטינית לינה שהיד.

העולם הזה

השבועון של ישראל

העורך הראשי: אורי אבנרי
מנהל: אברהם סיטון
מנהלת מחלקת-ימודעות:
רינה מיטרני

המערכת והמנהלה:
תל-אביב, רחוב גורדון 3
(ת.ד. 136, מיקוד 61001)
טלפון: 232262/3/4 (03)
פקס: 245130 (03)
המו"ל: העולם הזה בע"מ
הדפסה: הדפס החדש
הפצה: ג'ד
תל-אביב, יד הרוצים 7
טלפון: 377056 (03)

המנהל הכללי: דויד גרשונוביץ

קניא יני.

מהומות ואדיסאלוב הגשימו את האזהרה. כעוד שאחרים כתבו על השיפור ועל ההפגנה המקומית, ריבנו על מרד ארצי. הקרשנו לו בשבוע הראשון שיבעה עמודים, ולאחר מכן, שבוע אחרי שבוע, ליוונו את המאורעות בכ"בנות ארוכות.

מי שבא היום לחקור את מאורעות ואדיסאלוב, נאלץ להיעזר בעיקר בחומר הזה. ואי כן, כל העיתונים עושים זאת, אם כי רק מעטים מודים בכך. (אחר העיתונים סיפרו שבוע כי קראו לחיפה "חשיטתאן" וריבנו על "מרד המארוקאים" — כאילו היו אלה מושגים מקובלים. אך היו אלה מונחים מובהקים של העולם הזה, וכל מי שחי או ידע את מקורם. אבא חושי היה ראש עיריית-חיפה, רודן שהעולם הזה קידש עליו מילחמה.)

גם אז, במהלך פרשת ואדיסאלוב, כאשר התייצבנו לימין השכונה הנצורה, הוחרנו את המימסר מפני התוצאות. מפא"י (קודמתה של מיפלגת-העבודה) חיסלה את הפרשה כאמי צעות ריכזו ושוחד. כעבור 11 שנים פרץ מרד הפנתרים השחורים. גם הוא חוסל כאמצעים דומים.

התוצאה היתה שחומרי-הנפץ העדתי הגי דול מצא לו פורקן במקום אחר. הוא שהביא להתפוצצות הפוליטית הגדולה שנודעה בשם "המהפך". הציבור הגדול של בני העולים מארצות-המזרח הלך בהמוניו אל הליכוד, ומצא שם את ביתו.

השבר הסורי-אפריקאי של הפוליטיקה הישראלית, שהוא עובדת-היום כיום — בצד האחד הציבור האשכנזי-המסורתי-השמאלי המתון ובצד האחר הציבור המזרחי-הכלתי-מרוצה-הלאומני-היהודי — נוצר אז. יתכן שזה היה נמנע, אילו שער לנו. כשם שיתכן שאינתיפאדה היתה נמנעת, אילו שער לנו בעור מעד.

בעיית העתיד

פרט קטן אך מעניין: באותם הימים, שבהם עמד העולם הזה לברו על הבאריקה העיתונאית והגן על מורדי ואדיסאלוב, הגי עה תפוצת העולם הזה לשפלה-הדרגה. איים עלינו משבר כלכלי של ממש. ההגנה על הח"לשים והמקופחים אל היתה עניין פופולרי. להיפך. הוא הרגיו רבים, שרצו לטאטא את הבעייה אל מתחת לשטיח, בדיוק כמו הבעייה הפלסטינית.

בעיית הפער העדתי אינה נחלת העבר. היא נחלת העתיד. היא לא נפתרה, ועברה ככל חומרתה מדור לדור.

כל עוד קיים מצבה-מילחמה, אפשר לטאטא את הבעייה אל מתחת לשטיח. אך בבוא היום זה יתפוצץ. נעקוב אחריה בעתיד כמו בעבר.

ד.א.א.א.

עיתונאית החוקרת את פרשת ואדיסאלוב, שאירעה לפני 30 שנה בדיוק, ביקשה לראיין אותי בעניין זה.

מדוע אותי היא הסבירה זאת כך: "עברתי על כל העיתונים של הימים ההם. גיליתי שהעולם הזה היה היחיד שהבין מהרגע הראשון את משמעות המאורעות."

כל כלי-התיקשורת בארץ דיווחו ביולי 1959 על תקרית קטנה, שאירעה בבית-קפה בשכונת ואדיסאלוב בחיפה. השוטרים ירו בצעיר שיכור, עולה ממארוקו, ופצעוהו קשה. למחרת היום נערכה בשכונה הפגנה נגד המיטרה.

העולם הזה היה היחיד שהכריז מייד כי פרץ "מרד המרוקאים". כך נאמר בשער הגיליון של אותו שבוע (העולם הזה 15.7.59).

חומר נפץ

לא המתענו, מפני שהיינו מוכנים זה זמן רב למאורע מסוג זה.

כשנבאה העלייה ההמונית לארץ, בראשית שנות ה-50, פקחנו עין על המתרחש. הרבה זמן לפני מישוה אחר הוחרנו את המדינה כי נעשות טעויות גורליות.

הלכנו אל המעברות ודיברנו עם האנשים. גילינו מי שקע עמוק של התמרמרות. המימסר הפוליטי (שהעיתונות היתה חלק ממנו) לא היה מודע לכך ככלל. הוא לא ראה, ולא רצה לראות.

בתערוכה לחיות עם חלום, המוצגת עתה במוסיאון תל-אביב (ושעליה דיווחתי במדור זה לפני שלושה שבועות) תלוי עמוד של העולם הזה, שעשה היסטוריה. הוא פורסם ב-13 באוגוסט 1953, ונשא כותרת של מילה אחת: "רעב". כתבה עלי-כך האוצרת, בקטלוג התערוכה: "העולם הזה היה העיתון היחיד שהדגיש את הצדדים המוצנעים של קליטת העלייה."

ערכנו אז סקר על החיים במעברות, ודיי וחטנו שיש מי שפחות הסובלות מתרפת-רעב ממש. הגילוי עורר רוגז רב בארץ, והגביר את השינאה כלפי העולם הזה "הסנסציוני".

כעבור חודש הופיעה על שער העולם הזה (17.9.53) הכותרת שהפכה חלק מהשפה העברית. "רופקים את השחורים". היתה זאת פתיחה של סדרת-כתבות, שחקרה את תופעת האפלייה העדתית.

זעם כללי

כל הגילויים האלה לא העלו את הפורפולריות של העולם הזה, וגם לא את תפוצתו. להיפך. עוררנו רוגז לא רק בחוגי השילטון, אלא גם בציבור הרחב. אוהרותינו על הצטברות חומרי-הנפץ העדתי עוררו את אותה התגובה כמו אוהרותינו לגבי הבעייה הפלסטינית: שינאה, כוז, שאט-נפש, התנגדות.